

Van: Vereniging Hobama ("Houd Landelijk Barchem Mooi en Aantrekkelijk ") 1)

Hans Siemes, voorzitter

tel. 06 51547553

hanssiemes@planet.nl

Postadres: Secretariaat Hobama, Vordenseweg 4, 7244 PS Barchem

Aan : Gedeputeerde Staten van Gelderland

Postbus 9090, 6800 GX Arnhem

post@gelderland.nl

cc. Provinciale Staten van Gelderland

Barchem ,11 november 2020

**Betreft: Zienswijze Vereniging Hobama op Ontwerp Actualiseringsplan
Omgevingsverordening provincie Gelderland**

Geachte Gedeputeerde Staten van Gelderland,

1) Vereniging "Houd Landelijk Barchem Mooi en Aantrekkelijk" met ca 140 leden, ondersteund door een een petitie van ca 240 inwoners van Barchem en omstreken.

A. Kern van zienswijze :

Uw college heeft op 22 september 2020 een concept Actualiseringsplan voor de provinciale Omgevingsverordening gepubliceerd. Hobama dient hierbij een zienswijze in op het onderwerp **zonne- energie**. Wij achten overigens een groot deel van onze inbreng ook van toepassing op **windenergie**.

Kern van ons betoog is dat uw concept een o.i. hoognodig wettelijk en concreet kader van voorwaarden voor het kiezen van locaties en bouwen en inrichten van grootschalige zonne- energie installaties mist.

Dit in tegenstelling tot vele andere provincies. Zonne- energie installaties gebruiken niet alleen veel ruimte maar hebben een grote , doorgaans negatief ervaren impact op het mooie landschap van Gelderland. We gaan even voorbij aan de vraag of zwaar inzetten op zonne energie, met name op landbouw grond en in en bij natuur met een relatief beperkte bijdrage aan de totale toekomstige elektriciteitsbehoefte en de enorme kosten van net aansluiting wel de meest verstandige weg is. Op nationaal niveau stellen ook politieke partijen daar steeds meer vraagtekens bij.

Intussen blijven bouwaanvragen voor grootschalige "zonneparken" binnenkomen, die nog gebruik kunnen maken van " oud" beleid i.c. een incomplete zo niet op dit punt afwezige omgevingsverordening. Vanwege schade aan het landschap en wellicht gezondheid(wind) wordt de weerstand tegen zonne energie installaties (z.g. "parken ") en windmolens steeds groter en daarmee kalft het draagvlak voor energie transitie verder af.

Eens te meer dat een veel beter ruimtelijk en landschappelijk wettelijk beleidskader urgent is ook omdat het RES proces democratische inbreng en controle mist (door bestuursrecht deskundigen bevestigd, zie hierna) en "inspraak" van inwoners , die trachten bij te sturen nu al een wassen neus blijkt .

URGENTIE

Hoewel wij begrip hebben voor uw argument dat een toekomstige omgevingsverordening rekening moet gaan houden met de toekomstige Omgevingswet zijn wij van mening dat de provincie niet langer , zelfs niet tot april 2021, mag aarzelen om een beter wettelijk kader te scheppen middels haar omgevingsverordening , desnoods tijdelijk , want de tot stand koming van de Omgevingswet kan nog langer duren.

Anders loopt de provincie achter de feiten aan en geeft het roer uit handen aan een niet democratisch RES proces en gemeenten die het niet aan kunnen.

De provincie moet niet hopen dat het wel goed zal gaan maar moet juist proactief bestuurlijk regie houden over het landschap en landbouwgronden van Gelderland.

Gemeenten , inwoners, de landbouw (lees de kritiek van LTO !) en projectontwikkelaars behoeven een helder - wettelijk- kader van de provincie , zonder "nee ,tenzij" en " ja, mits" voorwaarden.

Met onze alarmerende ervaringen met zon-projectontwikkelingen in Lochem (w.o. project Bekenschot, doodleuk midden in GNN, Groene ontwikkelingszone, Ecologische Verbindingszone, Nationaal landschap de Graafschap en v.l.g.s. bestemmingsplan op agrarische grond met waarde - waar de provincie aan de noodrem heeft getrokken- maken wij ons grote zorgen over het o.i. bestuurlijke vacuüm voor wat betreft de omgevingsverordening voor bouw van zonne - energie projecten. (Voor wind geldt hetzelfde)

Hobama wil echter niet alleen maar protesteren doch constructief een aantal aanbevelingen doen in de vorm van een 10 punten aanpak .

gebaseerd op onze o.i. nog steeds actuele nota die wij in februari jl aan u stuurden 2) en onze ervaringen sindsdien.

2) Beleidsvoorstel Vereniging Hobama voor regelgeving en voorwaarden voor locatiekeuze en inrichting van zonne-energie installaties , Barchem, 6 februari 2020.

Onze zienswijze bevat **(B) onze tien punten aanpak met concrete voorstellen** voor opname in uw omgevingsverordening voor een betere regulering **(C) Bestuurlijk vacuüm en ugentie** , gevolgd door **(D) Toelichting op 10 punten aanpak**.

B. Samenvatting HOBAMA tien-punten-aanpak voor grootschalige grondgebonden Zonne-energie om op te nemen in nieuwe omgevingsverordening.

1. Voer regie op locatiekeuze (via provinciale omgevingsverordening) en toets als provincie de gemeentelijke zon (en wind) beleidskaders en ingediende projecten .

2. Hanteer daarvoor als basis (i) de zonneladder , (ii) aanwezige landschappelijke kwaliteiten en (iii) landbouwgebruik.

3. Stel vast, om bij voorbaat duidelijkheid te scheppen, vanuit een landschappelijke- en natuurzorgplicht, waar zonne-energie-installaties in ieder geval NIET moeten komen w.o. Natura 2000 en ook andere natuurgebieden, Gelders Natuurnetwerk (GNN), Groene Ontwikkelingszones, Natuurambitie gebieden (zoals bepaald in provinciaal Natuurbeheerplannen) , ecologische verbindingzones (EVZ) , agrarische gronden met waarden (volgens het bestemmingsplan). Wees concreet door geen veelal discutabele "nee tenzij of" ja mits "situaties" uitzonderingen te toe te laten .Dat voorkomt al veel disputen en juridische procedures . Er blijft voldoende ruimte over.

4. Toets energie-transitiebeleid en locatie keuze aan de Ruimtelijke Structuurvisies van provincie ("Gaaf Gelderland") , de provinciale landschap en natuur kernwaarden en -ontwikkelingsdoelen zoals al opgenomen in huidige omgevingsverordening en tevens aan Ruimtelijke structuurvisies van gemeenten. Vaak weet de (energie) rechterhand niet wat de linker (landschap en natuurhand) doet.

5. Maximeer omvang van zonne-energie-installaties in overeenstemming met de lokale landschappelijke maat en stel in het algemeen veel zwaardere en duidelijke eisen aan landschappelijke inpassing en inrichting zodat gemeenten daarover niet met projectontwikkelaars behoeven te onderhandelen. 3)

3) bv welk % van een plan gebied in het buitengebied mag met zonnepanelen worden bedekt, breedte van begroeide bufferzones, afwisselende begroeiing, % nieuw bos , lagere - ook rendabele- oost west opstelling etc. Voor een industrieel terrein of langs infrastructuur kan u minder zware eisen stellen.

6. Verplicht bepaling van "zoekgebieden" en daar waar zonne- installaties het beste (of minst slecht) kunnen komen samen met inwoners en laat dat niet alleen doen door instanties die bij de RES zitten. Geef "betrokkenheid" ruimte en inbreng , gebruik lokale expertise van bewoners. Zorg dat inwoners niet veroordeeld worden tot een achterhoede gevecht tegen al bij voorbaat gekozen of aangevraagde locaties en inrichting. De uiteindelijke beslissing is natuurlijk aan de gemeenteraad.

7. Maatschappelijk draagvlak: Initiatiefnemers en gemeente moeten aantonen dat er voldoende maatschappelijk draagvlak is , als voorwaarde voor het verlenen van omgevingsvergunningen en het afgeven van verklaringen van geen bezwaar.

8. Eis financiële participatie (> 50%) voor bewoners en/of winstdeling met rendementen in overeenstemming met risico en laat voorstellen door onafhankelijke deskundigen toetsen. Gemeente en bewoners missen doorgaans de kennis, om (soms *schijnbaar* eenvoudige) voorstellen te kunnen beoordelen.

9. Zorg voor een eenduidig provinciaal beleidskader voor de RES-gemeenten . Het is immers onduidelijk en ondemocratisch hoe in RES verband op dit moment beslissingen worden genomen 4) .

4) Zie o.a. "De RES is een tochtgat in het huis van Thorbecke", (van den Berg, de la Court,van Mierlo, Binnenlands bestuur , 6 dec 2019 . <https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/opinie/ingezonden/res-is-tochtgat-in-huis-van-thorbecke.11646924.lynkx>

prof mr. D.J.Elzinga :

<https://www.deinl.nl/downloads/REGIONALE%20ENERGIESTRATEGIE%20ZONDER%20WETTELIJKE%20BASIS%20Oprof.%20Elzinga.pdf>

<https://vng.nl/artikelen/door-de-strot-geduwd-douwe-jan-elzinga-over-de-res>

10. Overige punten

w.o.

- **Houdt bestuurlijk binnen colleges van B&W (en in GS?) in het algemeen de twee verantwoordelijkheidsgebieden van wethouders voor (i) energie transitie en (ii) landschap, natuur en ruimte gescheiden om voldoende bestuurlijk evenwicht te houden en rolconflicten te voorkomen.**
- **Maximeer hoogte van panelen in buitengebieden , bij voorkeur de lagere "Oost-West opstelling " , die - zoals aangetoond- niet minder rendabel behoeft te zijn. Anders duurt het jaren voor dat panelen en hekken enigszins aan het oog worden onttrokken.**
- **Eis voldoende en effectieve financiële garanties ten behoeve van de gemeente w.o. opbouw van een fonds, voor onderhoud en milieuvriendelijk opruimen en her-circuleren aan het eind van de vergunningsperiode , in geval exploitanten failliet gaan, achter de horizon verdwijnen etc. zodat dit afgedwongen kan worden zonder kosten en schade voor de overheid. Laat grondeigenaren (mede) i.c. formeel hoofdelijk aansprakelijk zijn.**
- **Eis daadwerkelijk bijdrage van industrie aan energie besparing en milieu vriendelijke opwekking, aangezien industrie verreweg de meeste energie verbruikt . Dat zet pas zoden aan de dijk.**
- **Laat geen verdere DATA CENTRES in de provincie toe, die enorm veel energie slurpen , we hebben al de grootste moeite om onze klimaat doelen te halen !**
- **Houdt op met landschappelijk mooi praten (het zijn industriële installaties, geen "zonneparken" en "weides", "opwekking voor X duizend huishoudens etc..**

C. Bestuurlijk vacuüm

Statenbrief

Wij kennen uw Statenbrief d.d. 27 oktober 2020 in antwoord op vragen van uw statenleden Schouten en Hooff-Nusselder, waarin u het belang van de zonneladder wel onderschijft om landbouwgronden en natuur zo min mogelijk voor zonne- energie te laten gebruiken.

Er bestaan ook een "visie" ("Gaaf Gelderland"), en aanbevelingen (bv Checklist Natuurbelangen bij grondgebonden zonneparken van Natuur en Milieu federaties).

Maar deze visie en aanbevelingen hebben geen wettelijke kracht. Als men zich er niet aan houdt dan zijn er geen of weinig mogelijkheden of sancties om weigering of verbetering af te dwingen. De provincie *adviseert* in eerste instantie alleen maar.

Ontwikkelaars en de meeste grondeigenaren hebben er vaak geen boodschap aan, zoals de praktijk helaas aantoont, die gaan (begrijpelijk) primair voor de winst.

RES

U veronderstelt dat in het kader van RES met de nodige goede wil vanzelf met de zonneladder rekening zal worden gehouden, wel of niet aan de hand van o.a. aanbevelingen van GNMF (Natuur en Milieu Gelderland) . Dat is o.i. ondanks alle mooie woorden o.i. een vrome wens, gezien de overambitieuze drang en nadruk op zonne- energie.

Op regionaal niveau wordt in RES verband "geboden" hoeveel de regio en desbetreffende gemeenten aan zon, wind en andere energie vormen willen opwekken. Colleges van B&W , GS en dagelijkse besturen van de Waterschappen stellen de Concept RES 1.0 op. Dit onttrekt zich aan democratische inbreng van bewoners , ook wat betreft rol en bevoegdheden van gemeenteraden.

Bewoners van het betreffende gebied worden immers alleen maar zeer indirect vertegenwoordigd via (politiek ambitieuze) colleges van B&W. . Provinciale staten, Waterschappen en gemeenteraden hebben bij de plan vorming en bod alleen een adviserende rol. Provinciale Staten en gemeenteraden mogen alleen het eindresultaat vast stellen. Maar de positie van de gemeente raad in deze nog onduidelijk.

Het gaat nu dus al allemaal over de hoofden van de inwoners heen . Het blijkt nu al dat b.v. ernstige en onderbouwde bezwaren van veel insprekers uit diverse gemeenten in Gelderland èn van gemeenteraden niet zijn terug te herkennen in de Concept RES voorstellen.

Inspraak, laat staan het trachten te bereiken van maatschappelijk draagvlak is in de praktijk nu al een wassen neus . Dat wordt door vele deskundigen bevestigd en door ons en bewoners in andere gemeenten in de praktijk ervaren.... . 5)6)7)8).

5) <https://fd.nl/economie-politiek/1340378/zorgen-over-gebrek-aan-inspraak-en-participatie-bij-regionale-uitvoering-klimaatakkoord>

6) <https://fd.nl/economie-politiek/1363922/burger-voelt-zich-buitengesloten-van-energieplannen>

7) prof. mr. D.J.Elzinga :

<https://www.deinl.nl/downloads/REGIONALE%20ENERGIESTRATEGIE%20ZONDER%20WETTELIJKE%20BASIS%20prof.%20Elzinga.pdf>

8) Planbureau voor de Leefomgeving : *de burger is te weinig in beeld*.

Naast het "regelen" van regionale energie plannen hebben de RES organisaties zich ook nog een veel breder pakket aan taken toegeëigend, waartoe zij nooit in het leven zijn geroepen: zo houdt de Cleantech regio (Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen) zich bezig met Vestigingsklimaat in het algemeen , Leefomgeving, Innovatie kracht, Human capital, (werkgelegenheid !!) en Schone mobiliteit...!

Voor deze onderwerpen bestaan er al bv Regionale of provinciale Ontwikkelingsmaatschappijen en provinciale samenwerkingsverbanden en het betekent dus weer een extra instantie en niet wettelijk bevestigde, kostbare organisatie die op te kleine schaal opereert en een bestuurslaag waar we o.i. niet op zitten te wachten.

Gemeenten hebben al grote moeite plannen en projecten te sturen

Voor behandeling en toetsing door gemeenten van de vele ingediende plannen , en dat proces gaat intussen gewoon door, ontbreekt op dit moment een provinciaal ruimtelijk wettelijk beleidskader in de vorm van een adequate omgevingsverordening welke houvast kan geven aan alle partijen .

Op gemeentelijk niveau bestaat een scala van uiteenlopende en daardoor in Gelderland inconsistente beleidskaders voor zonne-energie (en wind), vaak nog zonder de "zonneladder" en duidelijke praktische aanpak en voorwaarden voor locatie keuze, bescherming van waardevol landschap, landbouwgronden en natuur , landschappelijke inpassing, participatie en inspraak.

Gemeenten trachten zelf het wiel uit te vinden maar missen doorgaans de nodige kennis en ervaring . Daarmee zijn zij te veel afhankelijk van (dure) consultants en staan zwak tegenover projectontwikkelaars met een leger aan adviseurs en juristen achter zich.

Plannen worden zo onvoldoende aangestuurd en gecontroleerd , en omdat het bestuurlijk kader incompleet is ontstaan vele disputen, rechtszaken en toenemende frustratie over de gang van zaken onder inwoners, ook al worden de principes van Klimaatbeheersing door velen onderschreven etc.

Projectontwikkelaars en grondeigenaren denderen door

Intussen kunnen en worden plannen van initiatief nemers en grondeigenaren , voortgedreven door (veel te hoge) SDE+ subsidies en grondhuren met een rendement van

15-20% !) ingediend en moeten wettelijk worden behandeld op basis van te beperkt beleid en omgevingsverordening.

Zonnepark ontwikkelaars zoeken zoals bekend naar gemeenten "waar men het minst moeilijk doet".

D.Toelichting 10 punten aanpak HOBAMA

1. Voer regie op locatiekeuze:

De provincie en gemeenten moeten regie voeren op locatiekeuze voor industriële zonne-energie installaties mede op basis van aanwijzingen van de provincie in de omgevingsverordening. Regie in plaats van de locatiekeuze passief over te laten aan grondeigenaren en projectontwikkelaars met als gevolg schade aan het landschap voor de eerstkomende generaties.

Het belang van het **fraaie landschap van Gelderland** en **behoud van landbouwgrond**, gaan mede met het oog op toerisme, bezoekers en recreanten - ook economisch- boven het belang van de gemeenten en provincie uit.

Locatiekeuze moet daarom veel meer rekening houden met kwaliteiten van het landschap, provinciale gebied- kwalificatie , kernwaarden en doelstellingen van landschap- en natuurontwikkeling van provincie zoals nu al in de omgevingsverordening opgenomen. [Gemeenten blijken die kernwaarden en doelstellingen vaak niet eens te kennen en projectontwikkelaars trachten ze te negeren].

De gehanteerde z.g. **tijdelijke** omgevingsvergunningen voor ten minste 25 jaar zijn immers niet "tijdelijk". Overigens waren degelijke (tijdelijke) vergunningen natuurlijk nooit voor projecten als grote zonneparken bedoeld.....

Hou daarnaast rekening met factoren als de afstand tot onderstations en kernen van energieverbruik, etc. Iedere 10 km kabel kost volgens Liander minimaal ca € 2 miljoen.

2. Neem de zonneladder nu al in de Omgevingsverordening op

De al 1,5 jaar geleden, op Rijksniveau besloten en in vele gemeenten inmiddels gevolgd (zie bijvoorbeeld de RES-gemeente Apeldoorn) maar ook genegeerde , zonneladder moet nu eindelijk serieus worden toegepast en door de provincie wettelijk vastgelegd.

Te beginnen met een beleid gericht op ontwikkeling van "zon" op particuliere en vooral industriële daken samen met energiebesparing. Dat is tot nu toe stiefmoederlijk bedeed en datzelfde geldt voor de volgende trappen op de zonneladder: industriegebieden, combineren met infrastructuur, etc. Richt het beleid eerst op deze trappen.

Tel zon op daken mee in het "bod" van de RES regio's . Landbouwgrond, natuur en waardevol landschap moeten pas allerlaatste aan bod komen.

3. Geef, vanuit een landschappelijke en natuurzorgplicht, aan waar zonne-energie-installaties NIET mogen worden gebouwd.

Wees naar alle partijen bij voorbaat in de nieuwe omgevingsverordening duidelijk waar de provincie geen zonneparken moet willen zoals in Natura 2000 8) en andere natuurgebieden, Groene Ontwikkelingszones, Gelders Natuurnetwerk (GNN) , Natuurambitie gebieden (zoals bepaald in provinciaal Natuurbeheerplannen) , Ecologische verbindingszones (EVZ) , agrarische gronden met waarden (volgens het bestemmingsplan) en op terreinen waar het niet voor de hand ligt, bv nabij recreatie.

8) Zelfs Natuur- en milieu federaties willen - zeer tegenstrijdig ,- voor zonne- installaties de deur openhouden in Natura 2000 gebieden , een zorgelijk standpunt als we aan de andere kant juist natuur moeten versterken en uitbreiden, bossen planten en daarin veel investeren. Zie hoeveel behoefte aan enigszins ongerept landschap en natuur e is tijdens de Corona pandemie....

Projectontwikkelaars en sommige gemeenten zullen misschien protesteren maar als men dergelijke gebieden uitsluit dan blijft nog genoeg ruimte beschikbaar. De bestaande uitzonderingsregels bv met betrekking tot bouwen in Groene Ontwikkelingszones, waren ook nooit voor zonneparken van tientallen hectaren bedoeld!

Wees duidelijk door daar geen "nee tenzij of "ja mits"situaties toe te laten door gewoon geen (per definitie discutabele) uitzonderingen toe te laten . Dat laatste gaat in de praktijk gepaard met vage en arbitraire (o.a. landschap inrichtings) voorwaarden die weer veel discussie en conflicten gaan opleveren.

Laat ook geen zonneparken toe pal naast de genoemde "gevoelige "gebieden maar houdt, afhankelijk van de hiërarchie van natuurgebieden, afstanden aan .

Laat u ook geen rad voor ogen draaien met aanprijzen van versterking van biodiversiteit d.m.v. een zonnepark, , "dubbel gebruik" met schapen en kippen onder de panelen, bijenhotels, bloemstroken e.d. 9)

9) De al meer dan genoeg verdienende zonnepark ontwikkelaars vragen zelfs subsidie aan voor een 4 jarig onderzoek naar het effect van grote zonnepanelen op de ondergrond en bodem .Laat hun federatie Holland Solar het zelf bekostigen die met hun leden juist als eerste profiteren van zonneparken. Er is bovendien al veel internationaal onderzoek op dit onderwerp beschikbaar dat op de negatieve gevolgen op de ondergrond wijst.

4. Combineer het energietransitiebeleid met (de) Ruimtelijke structuurvisies voor o.a. landschap - en natuurontwikkeling, toerisme en andere ontwikkelingen van provincie en gemeenten .

Gemeenten vergeten vaak hun eigen bestaande Ruimtelijke Structuurvisie in hun ambitie voor zon- en windenergie. In het zonne-energie beleidskader 2018 van de gemeente Lochem wordt er merkwaardig genoeg geheel niet naar verwezen. Laat die

Structuurvisie leidend zijn voor landbouw, landschapsbehoud en -ontwikkeling met betrekking tot het beleid voor zonne- en windenergie en niet omgekeerd.

Belet de RES regio organisaties ook nog eens Ruimtelijke Structuurvisies te maken waarmee zij op de stoel van de provincie en gemeenten gaan zitten .

5. Hanteer een maximum grootte en hoogte van zonnepanelen volgens de landschappelijke maat en pas inrichting aan

- Zeeën van panelen passen niet in het kleinschalige landschap van vele delen van Gelderland. Dat gaat niet samen. Bestuurders hebben vaak geen idee hoe groot een 5, 10 ,20 ha of groter zonnepak eigenlijk is. De 30 ha zonne-energie installaties langs de A1 bij Wilp geven een goed voorbeeld . **Pas een landschappelijke maat toe. Verlaag de maximum grootte in landelijke gebieden.**
- Verdeel grote installaties in kleinere blokken van bijvoorbeeld 2 tot 3 ha met robuuste, bredere (ten minste dubbel zo breed als nu) en hogere afwisselende begroeiing er omheen.
- Eis dat de begroeiing eerst op hoogte van een zonne-energie-installatie moet zijn, voordat met de aanleg kan worden begonnen.
- Beperk in landelijke gebieden de hoogte van zonne panelen tot 1,5 m of lager door Oost -West opstellingen te eisen. Deze geven wel wat minder (technisch) kw piek vermogen maar niet noodzakelijk minder financieel rendement omdat elektriciteit prijzen midden op de dag veelal lager of zelfs negatief zijn dan in de uren er voor en er na. 9)

6. Bepaal zoekgebieden samen met inwoners en laat milieu instanties niet voor en namens bewoners spreken want die hebben vaak verschillende belangen.

Maak samen met bewoners en eventuele andere betrokkenen [waaronder zeker ook de provincie!] bij voorbaat een afweging om concrete zoekgebieden in de gemeente aan te wijzen waar landschappelijke- en natuurschade en verlies aan landbouwgrond zo beperkt mogelijk zijn en planschade los van grondeigendom niet aan de orde is.

Ons voorstel voor praktische aanpak is: Leg planmatig de diverse kwalificaties van het gemeentelijke gebied letterlijk over elkaar heen om ruimtelijke prioriteiten te vinden en "waar eventueel wel en waar niet "in beeld te brengen. Ontwikkel bijvoorbeeld een gebied-puntensysteem om de keuze met en voor de burger zorgvuldiger en inzichtelijk te maken. En kies pas dan gebieden die in aanmerking zouden kunnen komen. De zogenaamde "Themakaar" is daar volgens de provincie niet voor bedoeld en achterhaald!

7. Inspraak en maatschappelijke draagvlak: geef betrokkenheid ruimte en gebruik lokale expertise

Inpraak moet wezenlijke vorm krijgen. Bewoners moeten een zinvolle inbreng kunnen leveren en de gemeente (en RES!!) moet daar naar luisteren en gebruik maken van kennis onder de bewoners. Denk bijvoorbeeld aan het vormen expertisecomités, die met geïnteresseerde burgers input willen en kunnen leveren. Stop met het wegzetten van betrokken burgers als zijnde nimby's, " not in my backyard" critici. Dat is denigrerend, doet de waarheid geweld aan en zet de verhoudingen meteen op scherp.

Verplicht gemeenten (en RES) aan te tonen dat er voldoende lokaal maatschappelijk draagvlak is. Als relatief grote aantallen bewoners resp. omwonenden tegen blijken te zijn, zet een plan dan niet door tegen heug en meug .

Informatievoorziening, betrokkenheid en inspraak, overgelaten aan projectontwikkelaars en grondeigenaren blijkt louter bedoeld om omwonenden en betrokkenen met een locatie te confronteren, bezwaren (slechts) aan te horen om daarna in het beste geval marginale aanpassingen toe te passen. Burgers hebben het uiteindelijk maar te slikken, het doel heiligt de middelen.

Laat, als de gemeente er zelf niet toe in staat is, een onafhankelijke partij inspraak en informatievoorziening organiseren en integriteit er van bewaken.

Het draagvlak voor ontwikkeling van industriële zonne-energie-installaties wordt anders verder om zeep geholpen en wantrouwen in de gemeente en politiek in het algemeen verder vergroot .

8. Zorg voor wezenlijke financiële participatie en/of winstdeling

Koers op een 50% participatie van de betrokken burgers. Dat heeft nog nauwelijks enige vorm gekregen. Tot nu toe verdwijnt winst naar elders (relatief gering aantal initiatiefnemers, grondeigenaren, investeerders en exploitanten). Dankzij hoge subsidies op industriële zonne-installaties (en ook windturbines) worden aanzienlijke rendementen gemaakt, die door slimme financiering- en belastingconstructies worden opgehoogd. Dat de rendementen buitensporig zijn valt ook af te leiden uit de zeer hoge hectarevergoedingen per jaar, (€ 5000-€ 8000 of meer) die aan grondeigenaren worden gegeven voor het gebruik van de grond.

De gemeenschap, die de subsidies uiteindelijk betaalt, wordt afgescheept met minimale bedragen voor zaken als bloemstroken e.d. of een beperkte(schade vergoeding (bijvoorbeeld bij de Armhoede , Lochem), of met ingewikkelde, achtergestelde, onverhandelbare leningen zonder voldoende rendement in verhouding tot het risico en zonder transparante structuur .

Het staat allemaal niet in verhouding tot de ellende, de aanblik en eventuele planschade waarmee omwonenden, belanghebbenden en eigenlijk de hele lokale gemeenschap worden opgescheept.

De vraag is hoe dit fifty fifty-principe vorm moet worden gegeven.

- Een **actief grondaankoop beleid** door gemeenten die dan vervolgens participeren namens de bevolking is een eerste optie, waardoor de baten niet slechts in handen van enkele grondeigenaren belanden.
- **Deelnemen in het eigen vermogen van een windpark exploitatie maatschappij kapitaal** door burgers en eventueel gemeente is een tweede optie.
- Winstparticipatie een derde , dat vereist geen kapitaal inbreng.

Laat bijvoorbeeld kandidaat projectontwikkelaars voor een met inspraak van bewoners aangewezen zonne-energie gebied een bod uitbrengen tot welke bedragen en percentages (met een politiek vastgesteld minimum) zij de gemeente , omwonenden en andere belanghebbende willen laten meedelen.

Zorg dan ook dat er namens gemeente en de bewoners afdwingbare controle en transparante invloed is op de structuur en het financiële beleid van zonnepark exploitatie maatschappijen, die drijven op overheid subsidies, ofwel op de zak van de belastingbetalende burgers .

In de praktijk houden exploitatie bedrijven hun zaak immers zo ondoorzichtig mogelijk, voorkomen dat zij vennootschapsbelasting betalen d.m.v. slimme "belastingconstructies" , waar komt het kapitaal eigenlijk vandaan, hoe wordt dividend vastgesteld etc..

Deze ingewikkelde materie vraagt om onafhankelijk ter zake deskundig advies en controle ten behoeve van gemeente en bewoners.

9. Zorg voor een eenduidig beleidskader voor de RES-gemeenten

Bij de RES plannen is de rol en invloed van de burger en zelfs de gemeenteraad gemarginaliseerd. In democratisch en bestuurlijk opzicht uiterst discutabel. Aanpassing m.b.t. de mogelijkheden voor beïnvloeding van doelstellingen, plannen en besluitvorming is hoogst noodzakelijk

Binnen de RES is elke gemeente met een beleidskader zonne-energie bezig om het wiel uit te vinden. Er dreigt een lappendeken aan verschillende beleidsvoorwaarden te ontstaan. Projectontwikkelaars zoeken zo naar de meest "meegaande" gemeenten.

Waar gemeenten gezamenlijk een bod opstellen , zijn zij ook verplicht om dezelfde spelregels te hanteren. Een consistent beleidskader voor alle RES-gemeenten is noodzakelijk. Dat basisbeleid moet ook zo worden opgezet dat het rekening houdt met specifieke karakteristiek van gemeenten, landschappen en dergelijke.